

Aan Provinciale Staten
t.b.v statencommissie
Water en Milieu

Datum : 12 april 2006
Uw Kenmerk : -
Ons kenmerk : **2006WEM38**
Contactpersoon : Frank Bles (MST),
Jaklien Vlasblom (RAAM-
Project (MSM)
E-mail: frank.bles@provincie-utrecht.nl
jaklien.vlasblom@provincie-utrecht.nl
Doorkiesnr. : 3111 / 3109

Onderwerp: Stand van zaken “verantwoord verlichten”

In het kader van de informatievoorziening treft u hierbij het voorliggende stuk aan.

Aanleiding

Naar aanleiding van informatieve vragen van commissielid Mevr. Das, is toegezegd in de Commissie Water en Milieu van mei een overzicht te geven van de stand van zaken van het thema lichthinder (“verantwoord verlichten”).

Achtergrond/eerdere besluiten

In het PMP is als operationeel doel 17 opgenomen: *“Wij gaan lichtvervuiling in natuurgebieden en gebieden van de EHS tegen voor zover de verkeersveiligheid dit toelaat.”*

Deze doelstelling is toegevoegd naar aanleiding van een motie bij de vaststelling van het PMP d.d. 13 december 2004, welke om meer aandacht voor dit thema vroeg. Ook in het SMPU, een jaar eerder vastgesteld, is al een passage over verlichting opgenomen: *“Bij het ontwerp van nieuwe wegen en bij reconstructie en renovatie van provinciale wegen worden verlichtingsbronnen toegepast die zo weinig mogelijk zwerflicht veroorzaken.”*

Daarnaast is het klimaatbeleid een belangrijk speerpunt in het PMP, waarbij nadruk wordt gelegd op het uitvoeren van voorbeeldprojecten voor energiebesparing en duurzame energie.

Stand van zaken aanpak “verantwoord verlichten”

Er is, in overleg tussen drie betrokken diensten (WEM, REG en WVV), niet gekozen voor het opstellen van een gezamenlijk projectplan of plan van aanpak maar besloten om gebruik te maken van de bestaande mogelijkheden om het onderwerp extern en intern op te pakken. Het gaat daarbij om

1. Het stimuleren van gemeentelijke projecten via klimaatprojecten in de RAAM-agenda's
2. Provinciale wegen: Het maken van een beleidsuitwerking, mede met het oog op de actualisatie van het SMPU.

Beide sporen worden navolgend toegelicht. Verder is in december 2005 door de provincie Utrecht, gezamenlijk met de NMU, een workshop georganiseerd voor gemeenten en andere geïnteresseerden onder de titel “Verantwoord verlichten”. Daarbij zijn zoveel mogelijk aspecten belicht van verantwoorde verlichting in de openbare ruimte, waarbij het accent lag op de mogelijkheden van energiebesparing door moderne verlichtingstechnieken.

Ad 1. Het stimuleren van gemeentelijke projecten via de RAAM-agenda's.

In RAAM-verband worden gemeenten gestimuleerd energiebesparing mee te nemen in hun beleid en beheer ten aanzien van openbare verlichting.

De motivatie om hieraan te werken is duidelijk:

- Energiebesparing: bij een gemiddelde gemeente gaat 80% van het energiegebruik op aan openbare verlichting, 20% aan de gebouwen. Tot nu toe gaat er veel aandacht naar duurzame gebouwen, nog niet naar duurzame wegverlichting.
- Veel van de besparingsmaatregelen zijn te duiden als 'laaghangend fruit': het is bewezen techniek, makkelijk uitvoerbaar met weinig inspanning.

De provincie faciliteert en financiert (uit het BANS-budget) het volgende traject:

- In de regio Noordwest doen zeven gemeenten mee. Daarbij zijn wegbeherende afdelingen van de gemeenten in een gezamenlijke workshop geënthousiasmeerd voor deze invalshoek. In het nu lopende vervolgtraject wordt per gemeenten ingezoomd. Daarbij wordt gekeken naar de lokale situatie en worden kansrijke verlichtingsprojecten geïdentificeerd. Omdat in vrijwel alle Utrechtse gemeenten de openbare verlichting middels een lease-constructie wordt beheerd en onderhouden door een particulier bedrijf, is ook die partij in het proces betrokken. Op dit moment is nog niet aan te geven of en in welke mate projecten bij gemeenten tot uitvoering zullen komen. De energiekosten bij openbare verlichting zijn maar een fractie van de totale (lease)kosten en financiële redenen blijken dus een beperkte 'trigger' om projecten te realiseren. Wij trachten gemeenten daartoe toch te bewegen door alle aspecten integraal onder de aandacht te brengen (fysieke en sociale veiligheid, Europese normstelling voor lichtintensiteit, bestaande planning van wegwerkzaamheden, milieuarargumenten en financiën).
- Een vergelijkbaar project gaat lopen in de regio Zuidoost waarbij Rhenen en Soest aansluiten uit twee andere RAAM-regio's. Vooralsnog hebben zich daarvoor vijf gemeenten aangemeld.

De uitvoering van concrete maatregelen (andere verlichting, andere verlichtingsregimes) en de financiering daarvan is aan de gemeenten zelf. Als in uitvoeringsprojecten nog behoefte is aan verdere inhoudelijk of procesmatige ondersteuning zal de provincie bezien of daartoe mogelijkheden zijn vanuit het klimaatbudget.

Ad 2. Provinciale wegen

In het SMPU, vastgesteld in 2003, is reeds opgenomen dat bij werkzaamheden rekening zal worden gehouden met lichthinder. Dit heeft er toe geleid dat inmiddels op enkele wegvakken dimbare of dynamische wegverlichting is geplaatst, bij elkaar ruim 10 kilometer. In interprovinciaal verband wordt momenteel gewerkt aan een leidraad die aangeeft op welke momenten (verkeersintensiteit, bijzondere omstandigheden, tijdstip) dynamische verlichting met een bepaalde intensiteit wordt gebruikt (het dimregime). Uit een eigen inventarisatie is inmiddels bekend dat 61% van de provinciale lichtmasten voldoet aan de CROW-richtlijn "Openbare verlichting natuurgebieden" (situatie 2005).

Intern wordt momenteel een uitwerking gemaakt van de tekstpassage in het SMPU. Dit moet leiden tot een beleidskader waardoor middels een afweging van aspecten als veiligheid (verkeersveiligheid en sociale veiligheid), hinder en energiebesparing, consequente en onderbouwde keuzes worden gemaakt voor wegverlichting: het al of niet plaatsen (dan wel vervangen) van wegverlichting, de uitvoering (dimbaar, dynamisch) etc. Op grond hiervan komt het College met een nadere uitwerking van het SMPU in de vorm van een Programma dynamische wegverlichting

De beleidsuitwerking dient tevens als basismateriaal voor de actualisatie van het SMPU, die in 2007 gereed komt.

Samenvattend

Er is gekozen voor een pragmatische aanpak van dit thema;

- gemeenten worden via RAAM gestimuleerd hun eigen verlichting onder de loep te nemen en projecten te realiseren om energie te besparen,
- er wordt gewerkt aan een beleidsuitwerking voor onze eigen provinciale wegen; waar mogelijk wordt in uitvoeringsprojecten al gekozen voor dimbare/dynamische en energiezuinige verlichting.